

मिति: २०८०/०२/०५

प्रेश बिज्ञप्ती

नेपालमा २०५० साल सम्म सरकारी स्तरबाट मात्रै चिकित्सा शिक्षा अन्तर्गतका मेडिकल डेन्टल, नर्सिङ्ग एवं प्यारामेडिकल कलेजहरूले देशको चिकित्सा क्षेत्रको विकास हुन नसक्ने ठहर गरि तत्कालिन सरकारले निजी क्षेत्रबाट मेडिकल तथा डेन्टल कलेजहरू खोल्न आह्वान गरेपश्चात हाल नेपालमा ९ वटा सार्वजनिक प्रतिष्ठान, सरकारी र १९ वटा निजी मेडिकल तथा डेन्टल एवं ९० को हाराहारीमा नर्सिङ्ग एवं प्यारामेडिकल कलेजहरू संचालनमा छन् । निजी क्षेत्रले नेपालको चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा लगभग ८० प्रतिशत र स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रमा ६० प्रतिशत भन्दा बढि योगदान गर्दै आईरहेका छन् भने नेपालमा मात्र नभई यहाँबाट उत्पादन भएका गुणस्तरिय चिकित्सक तथा स्वास्थ्य जनशक्तिले अन्तराष्ट्रिय स्तरमा समेत गुणस्तरिय सेवा प्रदान गर्दै नेपालको नाम चिकित्सा विधामा गर्वका साथ चिनाएका छन् ।

देशभरिका निजी स्वास्थ्य तथा शिक्षण संस्थाले कम्तीमा १,००,००० जनशक्तिलाई प्रत्यक्ष रोजगारी उपलब्ध गराएका छन् भने लगभग ७५ लाख बिरामीलाई प्रतिवर्ष सुलभ दरमा उच्चस्तरिय सेवा प्रदान गर्दै आएका छन् । प्रत्येक मेडिकल तथा डेन्टल कलेजहरूले छात्रवृत्तिमा १० देखि २० प्रतिशत विद्यार्थीहरूलाई नेपाल सरकारको बिना कुनै अनुदान निःशुल्क अध्यापन गराउनुका साथै गरीब तथा असहायका लागि शिक्षण अस्पतालको कुल शैयाको कम्तीमा १० देखि ३० प्रतिशत सम्म निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दै आईरहेको ब्यहोरा समेत यहाँहरू समक्ष अवगत नै छन । यस बाहेक प्रत्येक शिक्षण अस्पतालले विभिन्न समयमा ग्रामिण क्षेत्रमा पुगी निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर समेत संचालन गर्दै प्रति वर्ष पाँच देखि सात लाख ग्रामीण क्षेत्रका जनसंख्यालाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दै आईरहेका छन ।

हालसम्म लगभग २७,००० चिकित्सक निजी क्षेत्रबाट मात्रै तयार भएका छन् जस मध्ये विदेशी नागरिक लगभग ८,००० र १५,००० छात्रवृत्ति अन्तर्गत अध्ययन गरेर आज नेपालमा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दै आएका छन् । आज देशको स्वास्थ्य सेवालै निजी मेडिकल कलेजहरूको समेत योगदानले भुकम्प, कोभिड, हावाहुरी, बाढी पहिरो जस्ता अनेकौ प्रकोपलाई व्यवस्थापन गर्न पर्याप्त स्वास्थ्य जनशक्ति तयार गरेको छ

र गर्दै छ । नर्सिङ्ग, पारामेडिकल र अन्य विधामा नेपालको शिक्षा सबै भन्दा राम्रो रहेको सबैतिर बाट प्रमाणित भएको छ । आज नेपाल चिकित्सा शिक्षाको क्षेत्रमा ससांरभरी नै ख्याति प्राप्त गरेको छ । स्वदेशी तथा विदेशी विद्यार्थीको लागि उच्च गुणस्तरीय एवं सस्तो भएकोले ठुलो आकर्षणको केन्द्र बनेको छ ।

हालका मेडिकल कलेज सञ्चालनमा भएका समस्या

- नेपालमा कुनै पनि निजीस्तरको मेडिकल तथा डेण्टल कलेज खोल्नका लागि कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालयमा कम्पनी दर्ता गरे पश्चात शिक्षा मन्त्रालयमा, शिक्षा मन्त्रालय, चिकित्सा शिक्षा आयोग, नेपाल मेडिकल काउन्सिल र सम्बन्धित विश्वविद्यालयबाट तोकिएको पूर्वाधारहरु तयार गरि विभिन्न चरणमा स्वीकृती लिनुपर्ने हुन्छ र सो प्रक्रिया पुरा गर्न निजि मेडिकल कलेजहरुलाई वर्षौं लाग्ने गरेको छ ।
- स्वास्थ्य मन्त्रालयबाट स्वीकृति लिई नेपाल मेडिकल काउन्सिलको राय अनुसार शुरुमा नै कम्तीमा ३०० शैयाको अस्पताल ३ वर्ष सञ्चालन गर्नु पर्ने प्रावधानलाई पालना गरि सम्पूर्ण मेडिकल कलेजहरु स्थापना गरिएका छन । विश्वविद्यालय, नेपाल मेडिकल काउन्सिल तथा स्वास्थ्य मन्त्रालयको निर्देशन अनुसार तोकिएको परिमाण र मापदण्ड अनुरूपको शिक्षण भवन, शिक्षण अस्पताल, प्रयोगशाला, पुस्तकालय, छात्रावास, शिक्षक एवं कर्मचारी आवास आदिको व्यवस्था गर्नुपर्ने अवस्था रहिआएको छ जसका कारण लागत बढ्न गएको छ । अस्पताल स्थापना र स्वीकृती पश्चात समेत हालको अवस्थामा विरामीको उपचार सेवालाई अभि प्रभावकारी बनाउन अस्पतालमा नियमित रुपमा महंगा अत्यधुनिक उपकरण, मेसिन औजार र दैनिक प्रयोग हुने सामग्री खरिद गर्नुपर्ने अवस्था विध्यमान छ ।
- प्रत्येक प्रतिष्ठान/कलेजले १५०० का दरले ३,००,०००/- नागरिकलाई प्रत्यक्ष रुपमा रोजगारी प्रदान गरिरहेका छन् भने अप्रत्यक्ष रुपमा लाखौं नागरिकहरु लाभान्वित भइरहेका छन् तसर्थ राज्यले पूर्णरुपमा दायित्व लिनुपर्ने स्वास्थ्य जस्तो आधारभूत एवं संवेदनशिल क्षेत्रमा निजी मेडिकल कलेजहरुले पुर्‍याएको योगदानको राज्यबाट पनि सही मुल्यांकन हुन जरुरी छ ।

- नेपाल सरकारको २०७९/०८० को बजेट बक्तब्यमा “जनसख्याको अनुपातमा चिकित्सक तथा स्वास्थ्यकर्मीको अर्पाप्तता भएको अवस्थालाई मध्यनजर गरि स्वस्थ शिक्षामा प्रमाणपत्र तहदेखि विशिष्टकृत उच्च शिक्षासम्मको अध्ययनलाई सहज बनाउन भर्ना सख्या, भर्ना प्रक्रिया र संस्थागत ब्यवस्था सम्बन्धमा आवश्यक कानूनी प्रवन्ध गरिनेछ । स्वास्थ्य शिक्षा उपलब्ध उराउने शिक्षण संस्थाहरुले वर्षको दुई पटक विद्यार्थी भर्ना गर्ने गरि क्षमता बिकास गरिने छ ।” भनि उल्लेख गरिएको छ ।
- नेपालमा आ.व. २०७८/०७९मा जम्मा एम.बि.एस अध्ययनका लागि १९८५ सिट सख्या तोकिएको छ जसमध्ये ५५७ विदेशी कोटा रहेका छन भने छात्रवृतीका ४३० र पूर्ण शुल्कका लागि जम्मा ८५९ र नेपाल सेना कल्याणकोष तर्फ ४९ सिट रहेका छन । नेपालमा चिकित्सा विज्ञान अन्तरगत एम.बि.बि. एस अध्ययन गर्न चाहाने विद्यार्थी सख्या ५००० को हाराहारीमा रहेको छ तर सिट सख्या र पढन चाहाने विद्यार्थीको सख्या हेर्ने हो भने ६० प्रतिशत विद्यार्थीले पढने अवसर गुमाउनु पर्ने बाध्यात्मक अवस्थाको सिर्जना भएको छ । यसै वर्षको तथ्याडक अनुसार समेत चालु आ.व मा ५३६ जना विद्यार्थी एम.बि.बि.एस अध्ययनका लागि विदेशीएका छन ।
- न्युन सिट सख्या तोकनुका अलवा विद्यार्थीको समयमानै भर्ना नगर्दा नेपालका कैयौं विद्यार्थीहरु चिकित्सा शिक्षा पठनपाठनबाट वञ्चित भई विदेशीनु परेको र निकै ठूलो धनराशि पनि विदेशीएको छ साथै मेडिकल कलेजले १०%–२०% छात्रवृत्तिमा गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरुलाई शिक्षा मन्त्रालयबाट छनोट गरि पठाउने करिब १००० विद्यार्थीहरुलाई निशुल्कमा पढाईरहेको सन्दर्भमा सो १०० जना गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीले पनि पढाईबाट वञ्चित हुनु परेको छ ।
- यस शैक्षिक शत्रलाई मात्र हेर्दा विदेशी विद्यार्थीबाट करीब रु ३,०४,००,००,००० देशभित्र भित्रिएको देशको अर्थतन्त्रमा पनि टेवा पुऱ्याईरहेको छ तर हालको अवस्थामा भर्ना प्रक्रिया ढिलाहुदा ५५७ विदेशी कोटा मध्ये करि ३८० को हाराहारीमा मात्रै विदेशी विद्यार्थी भर्ना भएका छन जसका कारण नेपालमा २ अर्ब भन्दा बढि रमक भित्रन नसकेको तथ्य रहिआएको छ ।
- नेपाल मेडिकल काउन्सिल चिकित्सा शिक्षा आयोग र शिक्षा मन्त्रालयबाट प्राप्त रेकर्ड अनुसार चालु अर्थिक वर्षमा समेत करीब ६०० जना विद्यार्थी प्रति वर्ष देशबाहिर जहाँ नेपालको भन्दा

अत्यन्त कम गुणस्तर भएका कलेजहरूमा पढ्न गईरहेका छन् । विदेशमा MBBS पढ्न जाने विद्यार्थीहरूसँगै ठूलो धनराशी पनि देशबाट बाहिरिएको छ । एउटा विद्यार्थी विदेशमा अध्ययन गर्न जाँदा लाग्ने सम्पूर्ण खर्चहरूको हिसाब गर्ने हो भने उसले अध्ययन पुरा गरुञ्जेल अभिभावकको करीब १ करोड रकम खर्च भएको हुन्छ । नेपालमा भन्दा विदेशमा MBBS अध्ययन गर्न अत्यन्त महंगो पर्छ तथापि नेपालमा अत्यन्तै कम सिटका कारण पढ्न नपाएर विदेशिन बाध्य हुन्छन् नेपाली विद्यार्थीहरू । विशेषतः बंगलादेश, चीन, फिलिपिन्सजस्ता देशमा अध्ययन गरेर आएका अत्यन्त कमजोर गुणस्तरका चिकित्सकहरू नेपाल मेडिकल काउन्सिलको लाइसेन्सको परिक्षामा अधिकांश अनुत्तीर्ण हुने गरेका छन् जसले गर्दा विरामीले समेत राम्रो उपचार सेवा पाउँन सकिरहेका छैनन् साथै अयोग्य चिकित्सकका कारण विरामीका ज्यान गएका घटनाहरू पनि बेलाबेला आएका देखिन्छन् ।

- चिकित्सा शिक्षाको यस्तो राम्रो भविष्य भएको देशमा कुनै पनि आधार बिना आधारमा हच्नुवाको भरमा सिट कटौती गर्ने, भर्ना प्रक्रियालाई अत्यन्त लामो बनाउने एवं समय सापेक्ष शुल्क समायोन नगरी जुन तवरले केहि वर्ष यता चिकित्सा शिक्षालाई व्यक्ति विशेषको स्वार्थको अनावश्यक रुपमा सिट कटौती भएका छन् । नेपालमा चिकित्सा शिक्षा अध्ययन गर्न अस्ट्रेलिया, भारत श्रीलंका, माल्दीभस, अमेरिका, लण्डन, दक्षिण अफ्रिका तगाएतका देशहरु भएता पनि ९५ प्रतिशत विद्यार्थी मित्रराष्ट्र भारतबाट नै आउने गरेका छन् । सन २०२२ को भारतको National Board Exam NEET परिक्षा उर्तिर्ण गर्ने विद्यार्थीको सख्या ९,९३,०६९ रहको छ तर उर्तिर्ण गर्ने विद्यार्थीको १० प्रतिशत भन्दा कम सिट भारतमा रहेको छ र त्यहाँका विद्यार्थी मध्ये ०.१ प्रतिशत विद्यार्थीमात्रै पनि नेपालमा ल्याउन सकिएमा र नेपालमा बजेट बक्तव्यमा उल्लेख गरिए बमोजिम प्रत्येक वर्ष वर्षको दुई पटक विद्यार्थी भर्ना गर्ने गरि क्षमता विकास गर्न सकिएमा देशको अर्थतन्त्रमा टेवा पग्नुका साथै नेपालमा गुणस्तरिय शिक्षा र स्वस्थको व्यवस्थापन गर्न सकिने कुरामा कुनै दुविधा देखिदैन ।
- नेपालमा करिव ४५ हजारको हाराहारी लाईसेन्स प्राप्त नर्सहरु छन् । जवकी कम्तीमा ८०८५ हजार नर्सहरु स्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्नको लागि बर्तमान अवस्थामा सेवामा खटिन आवश्यक छ । आज चिकित्सा शिक्षा आयोग, शिक्षा मन्त्रालय, नसिङ्ग परिषद, सिटिडिभिटी बीचको सहकार्यको अभावले देशभरी नसिङ्ग जनशक्तिको अभाव हुने अवस्था सिर्जना भएको छ । चिकित्सा

शिक्षा आयोग र सिटिइभिटीको सहकार्य र समन्वयको अभावले नसिङ्ग शिक्षा भताभुङ्ग हुने अवस्थामा पुगेको छ भने नसिङ्ग शिक्षामा गरिएको लगानि डुब्ने अवस्थामा रहेको छ । बहुसंख्यक दक्ष नर्सहरु बिकिससति देशहरु जस्तै बेलाएत, उत्तर अमेरिका, अष्टेलिया, दुवई, न्युजिल्याडमा विश्वब्यापी स्तरमा नसिङ्ग कर्मचारी राख्ने अप्रभावी व्यवस्थापन रणनितिका कारण सेवा गर्न चाहान्छन ।

- हाल नेपालमा ७८ कलेज बन्द भएका छन जम्मा सख्या ४००० को हाराहारीमा विद्यार्थीहरु नर्सिङ शिक्षाबाट बञ्चित हुनुपर्ने अवस्था आएको छ । नितिगत तहमा नर्सिङ शिक्षाको बारेको महत्व र नर्सिङ जनशक्तिको आवश्यकता र डाक्टर तथा अस्पतालका आवश्यक नर्सको अनुपातको कुनै पनि निकायबाट आवश्यक छपफल तथा निति नियम कार्यन्वयन नगरि हचुवाको भरमा डिप्लोमा तहको नर्सिङ कार्यक्रम बन्द गरिदिदा आगामि वर्षहरुमा नेपालमा दक्ष नर्सिङ जनशक्तिको अभाव हुने कुरा नकार्न सकिदैन । भएका नर्सिङ जनशक्ति विदेश जाने र नयाँ उत्पादन नहुने हो भने निकट भविष्यका विदेशबाट नर्सिङ जनशक्ति ल्याई विरामीको सेवा दिनु पर्ने अवस्थाको सिर्जना हुन जान्छ जसले गर्दा विरामीको उपचारको खर्च एवं राष्ट्रको ढुकटी समेत बाहिर जाने अवस्था छ ।
- चिकित्सा शिक्षा ऐन २०७५ आए पश्चात अवका दिनमा स्नातक तहको बि.एस्सी कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाई नर्सिङ जनशक्ति थप गरि बिगतका दिनहरुमा जस्तै आगामि दिनहरुमा समेत स्वदेश तथा विदेशमा नर्सिङ जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्न आवश्यक रहन आएको छ । हाल मेडिकल कलेजहरुले १०० को संख्यामा एम.बि.बि.एस र ५० सम्मको क्षमतामा वि.डि.एस कार्यक्रम संचालन गरिरहेको अवस्थामा बि.एस्सी नर्सिङ अधिकतम ४० सिट सम्मको मात्र पठन पाठन भईरहेको छ । सो संख्यालाई बृद्धि गरि पूर्वाधारको आधारमा १०० जना सम्म विद्यार्थी भर्ना गर्न सकिएमा आगामि दिनहरुमा नर्सिङ जनशक्तिको अभाव हुनबाट केहिमात्रामा राहत हुने देखिन्छ ।
- चिकित्सा प्रभावकारी बनाएर लानुपर्ने दायित्व सम्माननिय प्रधानमन्त्री ज्यूको अध्यक्षतामा रहेको चिकित्सा शिक्षा आयोगको क्षेत्राधिकार भित्र आईसकेको छ जुन नेपाल सरकारको बजेट बक्तब्य मा समेत उल्लेख गरिए जस्तै अध्ययनरत विद्यार्थी एवं अभिभावक र मेडिकल, डेन्टल, नसिङ्ग

एवं प्यारामेडिकल कलेको हितमा रहेने गरि छ माथि उल्लेखित विषयवस्तुलाई ध्यान राखि यसै शैक्षिक बर्षबाट दुईवटा Session संचालन गर्न अनुमति प्रदान गर्दै नेपाललाई चिकित्सा शिक्षाको गन्तव्य (Hub) को रूपमा विकास गर्न, नेपालीलाई देशमै गुणस्तरिय शिक्षा पाउने अवसर मिलाउन, गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा जनता सम्म पुऱ्याउन र गुणस्तरिय शिक्षा एवं सेवाका लागि वैज्ञानिक ढंगबाट शिक्षण शुल्क र सीट संख्या निर्धारण गरि इमान्दारी पूर्वक निजी सस्था संचालन गर्ने वातावरण बनाई दिन चिकित्सा शिक्षा आयोगलाई निर्देशन प्रदान गरिदिनुहुन र नेपालमा चिकित्सा शिक्षाको राम्रो वातावरण बनाउन सहयोग गरिदिनुहुन विनम्र अनुरोध गर्दछौ ।

निश्कर्ष :

- ❖ नेपालमा हाल जम्मा चिकित्सा विषयका ७६५९ (MBBS को १८९५, BDS को ५६०, B.Sc Nursing को १३५०, BNS को १३१० र अन्य प्यारामेडिकल विषयहरुको २५४४) सिट सख्या तोकिएको छ र सोहि अनुसार २२४९ जना विद्यार्थीले छात्रावृतिमा अध्ययन गर्ने अवसर पाएका छन । करिव ४०,००० को हाराहारीमा चिकित्सा शिक्षा पठने इच्छा राखि चिकित्सा शिक्षा आयोगबाट लिईने प्रवेश परिक्षा सामेल भएता पनि नेपालमा पढने अवसर नपाउदा वार्षिक १५०० विद्यार्थीहरू चिकित्सा शिक्षा अध्ययनका लागि विदेश जाने गरेका छन सो विद्यार्थीहरूलाई देशमै संचालित मेडिकल, डेन्टल तथा प्यारामेडिकल कलेजहरूलाई ब्यवस्थित बनाईनुका साथै आवश्यकता अनुसार थप मेडिकल कलेजहरु संचालन गरी पढ्ने वातावरण तयार गरी विदेशिनुपर्ने बाध्यताबाट मुक्त गर्न सकिने ।
- ❖ १५०० विद्यार्थीहरूको प्रति विद्यार्थी १ करोड (कलेज शुल्क, खाने, बस्ने तथा अन्य सम्पूर्ण खर्चसहित) का दरले हिसाब गर्ने हो भने वर्षेनी १५ अर्ब विदेशिने गरेको रकम नेपालमा रोक्न सकिने ।
- ❖ हाल १५०० विद्यार्थी पढाउने मेडिकल कलेजले १२००-१५०० जना कर्मचारीलाई रोजगारी दिएको र सो १५० बाट १०० सिटमा विद्यार्थी भर्ना घटाउँदा एउटा मेडिकल कलेजले कम्तिमा ४०० कर्मचारी हटाउँदा, १८ वटा मेडिकल कलेजले ४०० का दरले ७२०० कर्मचारीहरूलाई बेरोजगार हुनबाट बचाउन सकिने ।

- ❖ नेपाल जस्तो गरीब मुलुकमा करीब हाल स्नातक तहमा २२४९ को हाराहारीमा चिकित्सा विधाका विभिन्न विषयमा जना गरीब तथा जेहन्दार विद्यार्थीहरूलाई चिकित्सा आयोगबाट छात्रावृत्तिमा छनौट गरी पढाइरहेको सन्दर्भमा हाल वार्षिक दुई सेसनमा कक्षा संचालन गर्न सकिएमा ४००० जना गरीब तथा जेहन्दार विद्यार्थीहरूले निःशुल्क छात्रवृत्तिमा मेडिकल, डेण्टल,नर्सिङ, तथा प्यारामेडिमल विषय पढ्ने सम्पूर्ण अवसर बनाउन सकिने र सरकारमा समेत मेडिकल शिक्षाको लगानिमा आर्थिक भार कम हुने ।
- ❖ नेपाल सरकारको मिति २०८०/०२/०४ गते प्रस्तुत गरिएको निति तथा कार्यक्रमको बुदा न १४१ मा “मेडिकल कलेजहरूलाई पूर्ण क्षमतामा संचालन गरिने छ ।आगामि पाच बर्षका लागि चिकित्सा क्षेत्रका विभिन्न विधामा मुलुकलाई आवश्यक पर्ने जनशक्तिको आकलन गरि तदअनुरूप पठन पाठनको व्यवस्था गरिनेछे” भनि उल्लेख गरिएका सन्दर्भमा सरकारी स्तरबाट एउटा मेडिकल कलेज स्थापना गर्न १० अर्ब भन्दा बढि लगानि गर्नु पर्ने हुनजान्छ । हालको अवस्थामा संचालित सरकारी तथा निजि मेडिकल कलेजहरूलाई ब्वस्थित गरि वार्षिक दुई सेसनमा कक्षा संचालन गर्न सकिएमा तत्काल राज्यको ढुकुटीलाई अन्यत्र थप ब्वस्थित गरि अर्थतन्त्र थप मजबुत गराउन सकिन्छ ।
- ❖ देशलाई चाहिने प्राविधिक दक्ष जनशक्ति मेडिकल कलेजबाट उत्पादन हुँदै आइरहेका छन र सम्पूर्ण मेडिकल कलेजहरूले आवश्यक भौतिक पूर्वाधारहरु समेत तयार गरिसकेता पनि बिगत केहि बर्ष देखि ब्यक्ति बिपेशको स्वार्थ र विदेश विद्यार्थी पठाउने एजेन्टको दवामा वार्षिक अधिकतम १०० को संख्यामा तथा BDS तर्फ ५० को संख्यामा सिमित गरिएको छ । तसर्थ चिकित्सा विधाका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूलाई कलेजहरूको पूर्वाधार र सेवा सुबिधाको आधारमा २ वटा session मा संचालन गर्ने गरि अधिकतम १००/१०० सिट संख्या भर्ना गर्ने व्यवस्था गर्न सकिएमा विद्यार्थीले स्वदेशमानै अध्ययन गर्न पाउनुका साथै नेपालको अर्थतन्त्रमा समेत थप सुधार ल्याउन सकिन्छ ।
- ❖ चिकित्सा विधाका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरूलाई २ वटा session मा संचालन भएमा नेपाल सरकारको निति नियमा उल्लेख गरिए बमोजिम सरकारी स्तरबाट मात्र नभई निजि लगानिमा

संचालित मेडिकल कलेजहरुले संचालन गरेका अस्पतालबाट समेत न्युनतम शुल्कको आधारमा जनताको स्वास्थ्य उपचार गर्न सकिन्छ ।

धन्यवाद

प्रा.डा. ज्ञानेन्द्र बिक्रम कार्की

अध्यक्ष

एसोसिएसन अफ प्राईभेट मेडिकल तथा डेन्टल कलेज